

JAZYK JAKO ZNAK NÁRODA

Je všeobecně známo, že v období tzv. národního obrození se formovaly novodobé národy, které bojovaly nejen za svůj národ, za svoje vlastní národní území (státní samostatnost), nýbrž především za svůj jazyk. Spisovný jazyk, který je jedním z důležitých faktorů politické nezávislosti, byl možný především v podmínkách určitého stupně politické autonomie.

Bulharské a makedonské národní obrození mělo nejen četné společné rysy, nýbrž převážně probíhalo společně především v úsilí o získání církevní nezávislosti. Podobně byly některé procesy společné pro české a slovenské národně a jazykově emancipační úsilí.

Již od čtyřicátých let 19. století lze mezi nečetnými makedonskými kulturními a osvětovými pracovníky pozorovat snahy o prosazování místních makedonských nářečí do psaných textů. Teprve počátkem 60. let 19. století se poprvé výrazněji projeví v bulharském a makedonském kulturně osvětovém prostředí tři hlavní tendence: obdobně jako Ján Kollár v případě češtiny, také mnozí bulharští a makedonští obrozenci prosazovali jednotný, společný (*obštij pismenij jazik*) bulharsko-makedonský jazyk pro slovanské obyvatelstvo šafaříkovsky pojímaného území Bulharska, Makedonie a Thrákie na základě východobulharských a makedonských nářečí. Jiní byli pro to, aby základ budoucího spisovného jazyka tvořila makedonská nářečí a třetí se domnívali, že se bulharská nářečí liší od makedonských a začali mluvit o tom, že je něco jiného Bulhar a něco jiného Makedonec. To již byly počátky makedonismu.

Jazykovými otázkami se zabýval rodák z Galičniku a ruský odchovanec Partenij Zografski (1818–1876), který od poloviny 19. století začal vydávat učebnice a učební pomůcky.¹ Zografski byl zastáncem společného bulharsko-makedonského jazyka. Ve svých úvahách o bulharštině (*Misli za bolgarskiot jazik*) poukázal ovšem mj. na diferenční zvláštnost makedonštiny. V ní na rozdíl od bulharštiny existuje trojí člen, třebaže se v praxi v jeho době užíval vzácně.²

V dalších čtyřech desetiletích předminulého století však sílilo makedonistické separatistické hnutí. Projevovalo se mj. také v tvorbě učebnic, mluvnic a slovníků. Jeden z nejvzdělanějších makedonských mužů 19. stol. básník Grigor Prličev (1830–1893) sestavil stručnou slovanskou mluvnici (1868, *Kratka slavjanska grammatika*) pro ty, kteří chtějí rozumět slovanským knihám, pro žáky, kteří se chtějí naučit grammatiku prakticky a rychle. Jí chtěl Prličev podnítit učené muže k tomu, aby sepsali rozsáhlejší mluvnici, která by posloužila ke splnutí slovanských nářečí (tj. jazyků – ID) v jedno společné, kterého by mohli užívat pisatelé.³ Zdů-

¹ Kratka svjaštena istorija, 1857, Načalnoe učenje za decata 1858, Kratka slavenska gramatika, 1859.

² Koneski, B.: Kon makedonskata prerodba. Makedonskite učebnici vo 19 vek, Skopje 1959, s. 26–43, Petkovska, B. Jazičnite pogledi na Partenij Zografski i jazikot na negovite tekstovi, Skopje 1996 aj.

³ Prličev, G.: Kratka slavjanska grammatika 1868, s. 5, reprint Ochrid 1994. Priredile D. Pandev i D. Stefanija.

ražňoval v ní mj. význam staroslověnštiny. Folklorista Kuzman Šapkarev (1834–1909) sestavil v 60. letech 19. stol. několik učebních pomůcek, slabikářů a čítanek a jednu mluvnici pod názvem *Gramatika s dosta zabeležvanaja na Makedonskoto narečie i sravnenie s Gorno-Bălgarskoto*.

Stejně jako Slovinci, Srbové nebo Charváti se také Makedonci opírali o gramatické a lexikografické principy Josefa Dobrovského. V jednom se však přece jen lišili. Zatímco Charváti, Slovinci i Srbové se při tvorbě mluvnic a slovníků nejčastěji opírali o němčinu, latinu nebo italštinu (trojjazyčné slovníky), Makedonci (obdobně jako Bulhaři) vycházeli z církevní slovanštiny a řečtiny, kterou ovládali a s jejíž gramatickou tradicí byli dobře obeznámeni.

Na takovém základě vznikly mj. slovníky *Rečnik od četiri jezika*. I. Srpskoalbanski, II. arbanski-arnautski, III. turski, IV. grčki (Bělehrad 1872–1873) a *Rečnik od tri jezika*. S(lavjansko-)makedonski, arbanski i turski (Bělehrad 1875) a první mluvnice *Slavjansko-naseljeniski-makedonska slognica rečovska za ispravuvanje pravoslovki-jazičesko pisanie* (Sofie 1880) Gjorgija Pulevského (1817–1895) i jeho dvousvazkový zpěvník *Makedonska pesnarka* (1879). Pulevského mluvnické a slovníkové dílo bylo výrazem sílicího makedonského separatismu. Téměř všude se v titulech objevují adjektiva makedonský a slovanský. Výslovně ve slovnících např. upozorňuje, že *naše vlast je Makedonie a my se nazýváme s(lovansťi)Makedonci, že makedonský jazyk je nejbližší jazyku církevněslovanských knih a je staroslovanský*.⁴

Vícejazyčné slovníky G. Pulevského, jejichž makedonská varianta je založena na autorově rodném galickém nářečí, vycházely z každodenních potřeb. V té době totiž řečtina byla jazykem osvěty, kultury, vzdělanosti a liturgie, turečtina jazykem státní administrativy a albášťina jedním z jazyků každodenní komunikace zejména v západní Makedonii, odkud Pulevski pocházel.

Jedním z dalších praktických proklamací makedonského národního separatismu je založení Mladého makedonského literárního spolku *Loza* (1891) v Sofii, který však byl bulharskými úřady brzy rozpuštěn.

V dějinách spisovné makedonštiny má zvláštní význam založení Makedonské literární a učené společnosti v Petěrburgu na podzim roku 2002. Ve stanovách zakotvila makedonštinu jako úřední jazyk komunikace. V *Memorandu* ruské vládě pak učená společnost představila svůj národní program, v němž se mj. zdůrazňovala nutnost jednoty národního povědomí obyvatelstva Makedonie, které je převážně slovanské. V jednom ze čtyř základních požadavků se zdůrazňovalo *uznání makedonských Slovanů ze strany Turecka jako samostatného národa se zvláštním spisovným jazykem, který by byl v rovnoprávném postavení s turečtinou ve třech makedonských vilájetech Makedonie: kosovském, bitolském a soluňském, a uznání samostatné církve*.⁵ K dosažení národního osvození, říká se v uvedeném *Memorandu*, je nezbytné *odstranit národní pro-*

⁴ Stamatovski, T.: *Borba za makedonski literaturnen jazik*, Skopje 1986, s. 88. O díle G. Pulevského nejdůležitější a nejzasvěcenější pojednal Blaže Ristovski. Viz Ristovski, B.: *Soznajbi za jazikot, literaturata i nacijata*, Skopje 2001, zvl. s. 177–201 aj. Tamtéž vyčerpávající literatura.

⁵ Ristovski, B.: *Dimitrija Čupovski (1878–1940) i Makedonskoto naučno-literaturno drugarstvo vo Petrograd. Prilozi kon proučuvanjeto na makedonsko-ruskite vrski i razvitokot na nacionalnata misla*, J, Skopje 1978, s. 188.

pagandy (tj. srbskou, bulharskou, řeckou, pozn. moje) a *povýšit jedno z makedonských nářečí na úroveň společného makedonského spisovného jazyka*.⁶

Díky činnosti uvedené petrohradské společnosti se zrodilo nejvýznamnější dílo jejího člena Krsteho Petkova *Misirikova* (1874–1926) *Za makedonckite raboti* (1903, *O makedonských záležitostech*). V něm se, jak si ukážeme dále, zabýval *nejdůležitějšími pro nás otázkami*, tj. dějinami, kulturou a jazykem makedonských Slovanů.

Krste Misirkov byl odchovancem ruské slavistiky, zejména byl žákem V. I. Lamanského (1833–1914), Petra A. Lavrova (1856–1929) a polského jazykovědce Jana Baudouina de Courtenay (1845–1929) působícího na petrohradské univerzitě, který mj. omezil slovanskou pospolitost *výhradně na oblast jazyka* (M. Kudělka), Vatroslava Jagiče (1838–1923) aj.

Kniha *O makedonských záležitostech* se skládá z úvodu a z pěti kapitol, z nichž tři první texty přednesl K. Misirkov na zasedání petrohradské učené společnosti na podzim roku 1903. Jsou to: 1. Co jsme dosud udělali a co musíme nadále dělat? (Ščo napraifme i ščo trebit da praime za odnapred?), 2. Existuje potřeba makedonských národních učených a literárních společností? (Imat li nužda od makedoncki nacionalni naučno-literaturni drugarstva?), 3. Národní separatismus: půda, na níž se rozvinul a bude se i nadále rozvíjet (Nacionalnijot separatizm: zemiščeto, na koje se imat razvijeno i ke se razvijat za odnapred). K nim pak Misirkov připojil stať *Tvořila, tvoří a může Makedonie tvořit samostatnou etnografickou a politickou jednotku? (Sostauvala, sostauvat i možit li Makedonija da sostauvat ot sebe oddeľna etnografcka i politična jedinica?)* a text *Několik slov o makedonském spisovném jazyce (Nekolku zboroi za makedonckijot literaturen jazik)*, v nichž teoreticky vyložil národní program z hlediska procesu formování makedonského národa a vytvoření spisovné makedonštiny.

K. Misirkov byl dostatečně obeznámen s procesem formování slovanských a zejména jihoslovanských spisovných jazyků a novodobých národů. Výslovně přitom připomněl prosazování nových myšlenek v období *obrození u Čechů, Litevců* i pravopisnou reformu Vuka Karadžiče.⁷

K. P. Misirkov v úvodu ke knize, v němž shrnuje hlavní myšlenky, mj. poznamenává, že je nezbytné vyjádřit národní ideály ústně nebo knižně, neboť špatně pochopené ideály nepřinášejí žádný užitek, naopak *rozmnožují národní neštěstí*. Autor se proto rozhodl vyložit *své pojetí národních ideálů Makedonců*, vydat je v samostatné knize a tím *splnit část svých povinností ke svému lidu a ke své vlasti*.⁸ Misirkov odmítl dosavadní národnostní označení, které se nejčastěji dávalo makedonským Slovanům (Srbové, Bulhaři, Řekové) a poznamenal: *Je čas, aby byla nahrazena (uvedená označení-pozn. moje) jedním společným jménem pro všechny makedonské Slovaný – jménem Makedonec*.⁹

⁶ Tamtéž, s. 183.

⁷ Misirkov, K. P.: *Za makedonckite raboti*. Jubilejno izdanie po povod na stogodišnjina od ragjanjeto na avtorot. Predgovor na Blaže Koneski. Skopje 1974, s. 82.

⁸ Tamtéž, s. IV.

⁹ Tamtéž, s. 78.

Vlastenec K. Misirkov, který považoval za *velké neštěstí* nedostatek *místního* (lokálního) *makedonského patriotismu*, velmi stručně definoval pojetí národa takto: *Každý ví, že my milujeme svou vlast Makedonii a svůj národ, neboť denně jej vidíme a zkoumáme svými smyslovými orgány. V ní a v něm jsme se zrodili. Již od dětství milujeme vše, co miluje náš národ. Všim, čím se raduje náš národ, radujeme se rovněž. Když náš národ pláče, také my pláčeme, když on se směje, smějeme se také. Společná radost a společný žal, společné tradice a obyčeje z nás vytvářejí jeden celek – jeden národ.*¹⁰ Krste Misirkov, kterému byly známy práce Jerneje Kopitara, Frana Miklošiče, P. J. Šafařika, Vatroslava Jagiče a dalších slavistů 19. století, mj. napsal: *Formování Makedonců jako samostatné slovanské národnosti je nejobvyklejším historickým procesem, jenž je podobný procesu vzniku bulharského nebo srbocharyvátského národa.*¹¹

Z dějin formování spisovných jazyků evropských slovanských i neslovanských národů víme, že jejich tvůrci (navrhovatelé) vycházeli téměř výhradně ze svých místních (lokálních) nářečí. Misirkov však navrhoval zcela jiné makedonské nářečí za základ spisovné makedonštiny, než byl jeho rodný dialekt. Pocházel totiž z jihomakedonské nářeční oblasti, která nebyla jazykově příliš čistá a jež byla naopak silně poznamenána lexikálními, morfológickými, syntaktickými aj. prvky turečtiny a zejména řečtiny. Proto na konci úvodu ke knize upřímně napsal, že *nesrovnalosti, které se projeví v jazyce mé knihy, jsou zcela přirozené a mohly by být eliminovány pouze při hlubší znalosti centrálního makedonského nářečí, čím se nemohu pochlubit.*¹²

Přesto však jazykovědec K. P. Misirkov měl tu odvalu shrnout své úsilí takto: *Jako zastánce myšlenky úplného oddělení našich zájmů od zájmů balkánských národů a samostatného národního a kulturního vývoje, napsal jsem tuto knihu v centrálním makedonském nářečí, které pro mne od nyníška bude makedonským spisovným jazykem.*¹³ *Makedonská inteligence*, pokračoval Misirkov, */.../ musí mluvit mezi sebou centrálním makedonským nářečím (...), které bude nutné zavést do všech církevních, národnostních a tureckých škol jako povinný předmět. Toto nářečí bude spisovným jazykem Makedonců.*¹⁴

Centrální makedonské nářečí jako základ spisovné makedonštiny si Misirkov zvolil mj. proto, že je vzdálené jak od srbštiny, tak také od bulharštiny, že jsou mu bližší všechna ostatní makedonská nářečí a že jsou v něm kromě toho některé typické fonetické zvláštnosti: staromakedonské hlásky ъ a ѣ přešly tam, kde se zachovaly, v o nebo e: denot ze staromakedonského дѣнѣтъ přes дѣнѣтъ, sonot ze сѣнѣтъ, místo starého tj, dj je k, g, nebo ik, ig, místo nj je jň, např. kojň místo konj, místo nosovky je a, např. raka. Poznamenal, že tyto zvláštnosti nejsou srbské a chybějí také ve východobulharském nářečí, které se stalo základem spisovné bulharštiny.

Velesko-prilepsko-bitolsko-ochridské nářečí tvoří jádro makedonského jazyka, psal Misirkov, *protože na západ od něj je debarské nářečí, v němž je roka, na*

¹⁰ Tamtéž, s. 94.

¹¹ Tamtéž, s. 102–103.

¹² Tamtéž, s. XI.

¹³ Tamtéž.

¹⁴ Tamtéž, s.20–21.

*jih kosturské nářečí, v němž je ronka, na východ soluňské s tvarem r̄ka a na sever skopské nářečí s tvarem ruka.*¹⁵

Misirkovův návrh, aby se Bitola stala novým hlavním městem, jazykovým, vědeckým a kulturním centrem, vycházel mj. z toho, že je nedaleko odtud Veles jako středisko středomakedonských nářečí, že je blízko Prespy a Prilepu a nedaleko od sídla bývalého autokefálního ochridského arcibiskupství.

K návrhu na povýšení středomakedonského nářečí na úroveň spisovného jazyka připojil Misirkov návrh na přijetí fonetického pravopisu a prosazoval zásadu, že slovníkový fond musí být vytvářen materiálem ze všech makedonských nářečí.

K. Misirkov se správně domníval, že by se měly všechny existující makedonské vědecké a literární síly soustředit k tomu, aby centrální dialekt obohatily o *poklady* z ostatních makedonských nářečí a aby z něho vytvořily *krásný spisovný jazyk*. V něm by měla být vytvořena *bohatá školská, vědecká a krásná literatura*, aby jejím prostřednictvím se mohl šířit po celé Makedonii *spisovný jazyk*.¹⁶

Jednu z důležitých podmínek k dosažení uvedeného cíle spatřoval Krste Misirkov v *odstranění nedůvěry a nenávisti, jež panovala mezi inteligencí s různým národnostním a náboženským vzděláním, její sjednocení jak v samotné Makedonii, tak také za jejími hranicemi*.

Makedonská inteligence by měla podle Misirkova v prvé řadě v celé zemi prosadit *výchovu makedonských Slovanů v čistě makedonském národním duchu, povinnou výuku makedonského jazyka a slovesnosti v středoškolských zařízeních ve městech se slovanským obyvatelstvem, výuku makedonského jazyka na venkovských školách se slovanským obyvatelstvem. V kostelích ve slovanských obcích prosadit slovanskou bohoslužbu*.¹⁷

Vytvoření samostatné spisovné makedonštiny vedle srbštiny a bulharštiny se podle správného závěru K. Misirkova rovnalo vzniku samostatného makedonského slovanského národa, který není ani srbský, ani bulharský, nýbrž je svébytnou národní a národopisnou jednotkou. Její samostatný politický vývoj považoval K. Misirkov za nezbytný, aby mohla dostatečně obhájit svou národní svébytnost. Svoje teoretické úvahy, historické přehledy makedonského duchovního vývoje a národního uvědomování i praktické návrhy Krste Misirkov završil poměrně stručným textem o spisovné makedonštině, o níž opakovaně psal ve všech předcházejících kapitolách své knihy *O makedonských záležitostech*. Dospěl v něm ke správnému závěru, že bez politického osvobození není možný národní, literární a obecně kulturní rozvoj. Znovu v něm zdůraznil úlohu jazyka jako prostředku vzájemného poznání a národní identity, jeho sepětí s národní povahou a národním zájmy. *Národní jazyk*, napsal, *je jeho duchovním bohatstvím a dědictvím, v němž jsou obsaženy všechny hlásky a všechna slova, všechny národní myšlenky, city a tužby, kterými žil a žije každý národ a jež se*

¹⁵ Tamtéž, s. 141.

¹⁶ Tamtéž, s. 139.

¹⁷ Tamtéž, 28.

*dědi z pokolení na pokolení jako něco posvátného /.../ Zřící se svého národního jazyka znamená zřící se národního ducha.*¹⁸

Misirkovova analýza evropské, balkánské i turecké vnitropolitické a zahraniční situace, jaká byla v posledních desetiletích 19. a na počátku 20. století, je obdivuhodně přesná a objektivní. *Jestliže se odtrhneme od balkánských slovanských států* (myslí tím Bulharsko a Srbsko – pozn. ID) *a jestliže dosáhneme sjednocení veškerého makedonského slovanského obyvatelstva v jeden celek, nebudeme slabší, nýbrž silnější...* napsal Misirkov.¹⁹ A pokračuje: *Jsem Makedonec a zájmy své vlasti vidím takto: Nikoli Rusko a Rakousko-Uhersko jsou nepřáteli Makedonie, nýbrž Bulharsko, Řecko a Srbsko.*²⁰

V jednotlivých textech se Misirkov velmi často vrací k otázce jazyka (úředního, spisovného), národa, ostatních národností žijících v Makedonii, úspěchu či nezdaru revoluce (povstání), slibovaných reforem, vztahu sousedních států a jejich propagandistické činnosti, vztahu k Turecku i k politice evropských mocností a Rakousko-Uherska, jehož okupace se obával. *Kdyby existovala u Slovanů v Makedonii národní a náboženská jednota a kdyby to bylo součástí vědomí obyvatelstva, byla by makedonská otázka z poloviny vyřešena. Ovšem dokud se Makedonci budou hlásit jedni jako patriarchisté, druzí jako exarchisté, jedni jako Bulhaři, druzí jako Srbové, třetí jako Řekové a dokud budou hledat zastání u různých balkánských států a tím je opravňovat, aby se vměšovali do makedonských záležitostí, nelze myslet na všeobecné povstání. A nikdy by takové povstání nemělo čistě makedonský charakter.*²¹ Odmítl připojení Makedonie ke kterémukoli ze sousedních států. Domníval se, že na rozdíl od zájmů Ruska a západní Evropy by měla makedonská inteligence usilovat o udržení celistvosti turecké říše, neboť poskytovala lidu občanská práva a možnost národního sjednocení makedonských Slovanů v jeden celek a sjednocení zájmů všech národností v Makedonii.²²

Krste Misirkov velmi přesně vymezil úlohu makedonské inteligence doma i v zahraničí a jasně si uvědomil, že je třeba vydělit makedonské národní zájmy od zájmů sousedních států, Turecka i evropských velmocí a upevnit vztahy mezi příslušníky různých národností, žijících v Makedonii. Jak aktuálně znějí i po stu letech Misirkovova slova např. o vzájemných řecko-makedonských vztazích: *Dobré vztahy mezi Řeky a námi Makedonci (Slovany) závisejí více na Řecích, než na nás. Aby se vztahy zlepšily, Řekové se budou muset zřící své „megali ideje“ a uznat právo existence makedonské národnosti vedle řecké národnosti v Makedonii. (Dobrite odnosi megju grcite i nas makedoncite (slovenite) pak poeke zavisat od prvite, ot kolku od nas. Za da se popraat tije, grcite ke trebit da se otkažat ot svojata „megali ideja“ i da priznaat praoto na saščestvuajnje i na makedonskata narodnost redom so grckata vo Makedonija.)*²³

18 Tamtéž, s. 135.

19 Tamtéž, s. V.

20 Tamtéž, s. VI.

21 Tamtéž, s. 13–14.

22 Tamtéž, s. 25.

23 Tamtéž, s. 36.

Misirkovova kniha *O makedonských záležitostech* splnila jasný cíl: promluvíla a teoreticky vyložila národní uvědomování a národní obrození makedonských Slovanů, které chápal jako *něco velmi obvyklého a pochopitelného*, jako dovršení národnostního a církevního separatistického úsilí, pojednala o jejich postavení a zvláště o jejich jazyce jako o prvořadém znaku každého národního společenství, stanovila úkoly a poukázala na užitečnost a nezbytnost kulturního rozvoje, rozvoje vlastního národního jazyka, literatury, vědy i lidové slovesnosti, studia národních dějin ve vztahu k makedonským národnostem, k ostatním balkánským národům a nakonec k *rodině slovanských národů*.

Jméno Krsteho Petkova Misirkova bylo v průběhu téměř celého 20. století synonymem staletého zápasu makedonského národa za kulturní, národní, státní a politickou emancipaci. Makedonskou historiografií je označován za nejlépe odborně připraveného makedonského slavistu a je považován za kodifikátora současné spisovné makedonštiny.

Současná jazykověda se při studiu formování standardního (spisovného) jazyka opírá o tři základní nezávislé vědní disciplíny: přihlíží k geneolingvistice, typolingvistice a sociolingvistice. Dnes již není sporu o tom, že existuje spisovná (standardní) makedonština: má svou normu, plní četné funkce, její mluvnická, fonologická a slovní struktura a základ jsou odlišné od struktur a základů jiných jazyků. Někdy se klade otázka, od kdy začínají dějiny standardní makedonštiny – zda od přelomu 19. a 20. století, kdy vznikly rané rukopisné texty K. P. Misirkova a kdy v roce 1903 vyšla jeho kniha *O makedonských záležitostech* a o dva roky později časopis *Vardar*, nebo od let 2. světové války a bezprostředně po jejím skončení. Pokud považujeme 18. a 19. století za období předspisovné a pokud zahrnujeme do tohoto předspisovného období také první čtyřicetiletí 20. století, pak je položena otázka bezpředmětná.

Otázka o neexistenci spisovné makedonštiny neobstojí také z jiného důvodu. Makedonský diastýsem existoval jako zvláštní kontinuače praslovanštiny. Tedy dříve než vystoupil K. Misirkov a dříve než se stala makedonština aktuální ve 40. letech 20. století. Standardní makedonština vychází z nářečního typu tzv. středomakedonských nářečí, který je nejvíce vzdálen jak spisovné srbské, tak také standardní bulharštině. A pokud byla mladá spisovná makedonština v minulosti kritizována jako sociolingvistický jev, pak takové kritiky vycházely nejčastěji z nedoučenosti, nepoučenosti a nejednou z nedostatku dobré vůle. Ten nedostatek dobré vůle vycházel, jak víme, téměř výhradně z mimojazykových pohnutek. Bulharština a makedonština představují dva samostatné jazykové diastýsy. Základ současné spisovné makedonštiny tvoří centrální nářečí, jak je charakterizoval Krste Misirkov, zatímco spisovná bulharština vychází z východobulharských nářečí.

Od Misirkovových *Makedonských záležitostí* pak vedla cesta ke kodifikaci a uznání makedonštiny jako spisovného jazyka a ke vzniku *Mluvnice makedonského spisovného jazyka*, jejímž autorem byl *makedonský Dobrovský* i makedonský Karadžić zároveň, básník a vynikající jazykovědec Blaže Koneski (1921–1993).